

רשומות

הצעות חוק

14 ביולי 1975

1199

ו' באב תשל"ה

צמוד

424	חוק שירות הציבור (מתנות), תשל"ה-1975
425	חוק להארכת תקפן של תקנות ההגנה (כספים), תשל"ה-1975
426	חוק פיקוח על בתי ספר (תיקון מס' 3), תשל"ה-1975

מתפרסמת בזה מטעם הממשלה הצעת חוק שירות הציבור (מתנות):

מבוא

קבלת מתנה הניתנת לעובד הציבור שלא בעד פעולה הקשורה בתפקידו – אינה בגדר עבירה ואיננה גוררת אחריה ענישה, ואף אין לגוף הציבורי שמטעמו פועל עובד הציבור כל זכות על המתנה. כלל זה חל אפילו ניתנה המתנה למקבלה באשר הוא עובד הציבור, והוא – כל עוד אין קשר בין המתנה לבין פעולה של עובד הציבור הקשורה בתפקידו.

מי שעובד שירות המדינה, הן כעובד המדינה והן כשופט, חייל, שוטר או סוהר, חלות עליו אמנם הגבלות מרחיקות לכת יותר, ומי שאינו מקיים את ההוראות בדבר הגבלות אלה, צפוי לענשים משמעותיים. אולם הוראות אלה אינן חלות על נושאי משרה או תפקיד מטעם המדינה המכהנים מכוח בחירה – להבדיל ממינוי או הסכם. גם אין בהוראות אלה כדי להקנות את המתנות למדינה הקניה אוטומטית או לחייב את מקבלן להעבירן לקנין המדינה, וקיים לפחות ספק אם ניתן להשיג תוצאה זו במסגרות המשמעותיות כאמור.

הסוגיה העסיקה את הקונגרס של ארצות הברית, ובר נתקבל בשנת 1967 חוק האוסר על עובדי הציבור של ארצות הברית לקבל מתנות, בין שהם מכהנים מכוח מינוי ובין מכוח בחירה. החוק של ארצות הברית אמנם איננו מבחין בין מתנות הניתנות לעובד הציבור באשר הוא עובד הציבור לבין מתנות אחרות, אך תחולתו מוגבלת למתנות הניתנות מאת ממשלות הוץ.

החוק המוצע בא לקבוע הסדרים דומים – אם כי לא זהים.

חוק שירות הציבור (מתנות), תשל"ה-1975

1. בחוק זה, "עובד הציבור" – נושא משרה או תפקיד מטעם המדינה, בין במינוי, בין בבחירה ובין בהסכם, ולרבות חייל כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955.
2. (א) קיבל עובד הציבור מתנה במישרין או בעקיפין, בישראל או בחוץ לארץ, באשר הוא עובד הציבור – תקום המתנה לקנין המדינה.
- (ב) סעיף זה יחול אף על מתנה שקיבל בן זוגו של עובד הציבור או ילדו הסמוך על שולחנו, אולם הוא לא יחול על –
- (1) מתנה פעוטת ערך;
 - (2) מתנה מחבריו לעבודה של עובד הציבור;
 - (3) פרס שהוענק לעובד על הישגיו, אם ניתן פומבי להענקת הפרס.
- (ג) מתנה שסעיף זה חל עליה, חייב מקבלה להודיע על קבלתה ולמסרה במועד ובדרך שייקבעו בתקנות.
3. שר המשפטים רשאי בצו לקבוע בעלי משרות ותפקידים נוספים בשירות הציבור שיהיו עובדי הציבור לענין חוק זה, ומשעשה כן – הגוף הציבורי, שמטעמו מכהנים עובדי הציבור כאמור במשרה או ממלאים את התפקיד, יבוא במקום המדינה בכל מקום שמדובר בה בחוק זה.

הגדרות

מתנה שקיבל עובד הציבור

הרחבת התחולה

דברי הסבר

הוא "פעוט ערך", אלא הדבר יהא תלוי בכל מקרה בנסיבות הענין, הזמן והמקום. עיקר החוראה גם איננה ענישהו של מקבל המתנה אלא קביעה שהמתנה תהיה לקנין המדינה.

כן מוצע שלא להגביל את העובד בקבלת מתנות מחבריו בעבודה מאחר שאין בקבלתן להטיל חשש של פגיעה בטוהר המידות. הוא הדין בפרסים הניתנים לעור בד קבל עם ועדה על הישגיו.

היקף התחולה של החוק מוגבל כאמור לעת עתה לבעלי משרות ותפקידים מטעם המדינה; אולם אם החוק יצדיק את עצמו – ניתן להרחיב את תהולתו גם על טובדים של גופים ציבוריים אחרים: הרשויות המקומיות, חברות ממשלתיות וכיוצא באלה. אולם במקרה כזה מן הראוי שהמתנה המתקבלת לא תהיה לקנין המדינה אלא לקנינו של אותו גוף.

סעיף 1 החוק יחול תחילה על כל מי שמכהן מטעם המדינה, בין על פי מינוי, בין בהסכם ובין בבחירה, וכן על חייל הפועל מטעם המדינה, אף אם לא לפי אחת משלוש הדרכים הללו. סעיף 3 קובע דרך להרחבת התחולה.

סעיף 2 החוק המוצע אינו מגביל את עצמו למתנות הניתנות מאת ממשלות חוץ, אך כדי לא להביא לידי מצב שהציבור אינו יכול לעמוד בו, מסייג הוא את האיסור בכך שהמתנה ניתנת לעובד הציבור באשר הוא עובד הציבור – כגון מתנה הניתנת לנציג ישראל במדינה פלוגית באשר הוא נציג ישראל. אין צורך, מבחינת טוהר המידות, ללכת מעבר לסייג זה, וגם אין זה רצוי לקבוע איסורים מרחיקי לכת.

בדומה לאמור בחוק של ארצות הברית, לא יחול החוק על מתנות פעוטות ערך. אין לקבוע מסמרות מה

1 ס"ח תשט"ז, עמ' 171.

שמירת הוראות
אחרות

4. חוק זה אינו גורע מחיובים ואיסורים נוספים שהוטלו על עובד הציבור בין בחיקוק ובין בדרך אחרת, ובמיוחד מהאמור בחוק לתיקון דיני העונשין (עבירות שוחד), תשי"ב – 1952.²

ביצוע ותקנות

5. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו, ובין השאר תקנות בדבר ההוצאות הכרוכות במסירת מתנה לפי חוק זה והתנאים שבהם תישאר המתנה בידי מקבלה כפקדון.

תיקון חוק דיני
העונשין (עבירות
חוק)

6. בסעיף 3 לחוק דיני עונשין (עבירות חוק) [נוסח משולב], תשל"ג–1973, בסופו יבוא:
"ג) בתי המשפט בישראל מוסמכים לשפוט את עובד הציבור, בן זוגו או ילדו הסמוך על שולחנו שעברו בחוץ לארץ על חוק שירות הציבור (מתנות), תשל"ה–1975, או על תקנות על פיו."

דברי הסבר

סעיף 6 מוצע לקבוע כי הנמוע מלהודיע על קבלת מתנה בחוץ לארץ או לשלחה ארצה יתן על עבירה זו את הדין בישראל. הסעיף המוצע בא לאפשר הליכים פליליים במקרים כגון אלה.

סעיף 4 קיימות בתקנות שירות המדינה הוראות בדבר איסור קבלת מתנות, שאינן חופפות את המוצע בחוק זה. הוראות אלה, וכן הוראות אחרות כיוצא בהן שהוצאו או יוצאו מכוח סמכויות כלשהן, יעמדו בעינן במידה שיש בהן הגבלות מרחיקות לכת יותר.

2 ס"ח תשי"ב, עמ' 126.
3 ס"ח תשל"ג, עמ' 36.

מתפרסמות בזה הצעת חוק מטעם הממשלה:

חוק להארכת תקפן של תקנות ההגנה (כספים), תשל"ה–1975

1. תקפן של תקנות ההגנה (כספים), 1941, מוארך בזה עד יום י' בטבת תשל"ו (31 הארכת תקפן בדצמבר 1976).
2. תחילתו של חוק זה ביום כ"ח בטבת תשל"ו (1 בינואר 1976).

תהילה

דברי הסבר

הממשלה מתכוונת להציע החלפת התקנות בחוק של קבע. כדי שניתן יהיה להשלים את הכנת הצעת החוק, מוצע להאריך את תקפן של התקנות הקיימות בשנה נוספת.

תקנות ההגנה (כספים), 1941, הן הבסיס החוקי לפירוקה על מטבע חוץ. מאז התקנתן בתקופת המנדט הוארך תקפן מוזמן לזמן והוכנסו בהן שינויים כדי להתאימן לצרכים המשתנים של המשק. לאחרונה הוארך תוקף התקנות עד ליום כ"ז בטבת תשל"ו (31 בדצמבר 1975).

1 ע"ר 1941, חוט' 2 מס' 1138, עמ' 1380; ס"ח תשל"ה, עמ' 89.

חוק פיקוח על בתי ספר (תיקון מס' 3), תשל"ה-1975

תיקון סעיף 36 .1 בסעיף 36 לחוק פיקוח על בתי ספר, תשכ"ט-1969, בסעיף קטן (ג) במקום "כ"ה באלול תשל"ה (1 בספטמבר 1975)" יבוא "כ"ט באב תשל"ה (1 בספטמבר 1978)".

דברי הסבר

משרד החינוך והתרבות נערך כדי לסיים את תהליך החלת החוק על בתי ספר קיימים עד להתחלת שנת הלימודים תשל"ה, וזאת בנוסף להיערכות להחלת החוק על בתי ספר חדשים. אלא שבינתיים נתגלו קשיים בביצוע: הלה הקפאה של בניה ציבורית; קיימים קשיי מימון ברשויות החינוך; ולעתים מתנגדים ארגוני הנשים להפעלת הפיקוח מחייבת את פסילתו של מוסד קיים בלי הכשרת מוסד אחר במקומו לילדים. בנוסף על אלה מחסור בכוח אדם מתאים מונע את עריכת הבדיקות והמבחנים הדרושים לפיקוח שוטף.

בגלל קשיים אלה לא יוכל משרד החינוך והתרבות לסיים את ההלת הפיקוח באופן הדרוש לפני תחילת שנת הלימודים תשל"ט.

לפיכך מוצע לדחות את המועד האחרון להחלת החוק לתקופה נוספת של שלוש שנים, מתוך תקווה שמשרד החינוך והתרבות יוכל לסיים את החלת החוק עד למועד זה.

חוק פיקוח על בתי ספר, תשכ"ט-1969, ענינו מוסדות חינוך שאינם רשמיים. סעיף 36 שמוצע לתקן בו הוא הוראת מעבר, וזו לשונו:

"הוראת מעבר

36. (א) שר החינוך והתרבות, לאחר התייעצות עם ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, יחיל בצווים חוק זה בהדרגה על בתי ספר שהיו קיימים ערב תחילתו (להלן - בתי ספר קיימים).

(ב) התחולה ההדרגתית אפשר שתהא לפי אזורים, לפי סוגי בתי ספר או לפי סוגי הבעלות של בתי ספר או גם לפי זה וגם לפי זה.

(ג) בית ספר קיים שלא הוחל עליו חוק זה לפי סעיף קטן (א), יחול עליו חוק זה ביום כ"ה באלול תשל"ה (1 בספטמבר 1975), אולם במקרים מיוחדים רשאי שר החינוך והתרבות לדחות לגבי בית ספר קיים פלוני את מועד תחילתו של חוק זה, ואין בהוראות האחרות של סעיף זה כדי לגרוע מסמכות זו."

1 ס"ה תשכ"ט, עמ' 180; תשל"ה, עמ' 150; תשל"ב, עמ' 33.